

Szebeni Olivér

A sokféleség terhei

Sokan élnek – járnak – másképpen (Fil 3,18)

A bibliafordítók fáradságos és tiszteletreméltó munkája iránti fokozott elismeréssel, kifejezetten tanulmányi célból említtem meg, hogy protestáns Bibliánk szövegében a „más-ként élők” korábbi fordításának különleges üzenete van. Az ott magyarra fordított szöveg mögött olyan görög kifejezés áll, aminek a pedagógiatörténeti kapcsolata fontos. Ezt Fil 3,18 részbeni idézetében kiemeltem a régebbi és az új szó feltűntetésével egymás mellett. Hadd fejtsem ki részletesebben!

A régebbi „járnak” kifejezés egy ókori felsőoktatási módszerre utal. Nem voltak akkor tantermek, nagyon személyes volt az oktató és a tanítványai közötti kapcsolat. A felsőfokú képzés ellenértéke nem a pénz, hanem a választott tanító tanácsainak követése volt a legnemesebb „csereérték”. *Platón*, az akadémiai szintű tanító beszélt egy Athén közeli ligetben, 10–12 fiatal férfi körében, olykor ülve, máskor sétálgatva eszmecserét folytattak. A tanítványok választották a bölcseset, nem egy felsőbb szerv jelölte ki. Amikor megjelent, körülfogták. Egy ókori ábrázolás mutatja a jelenetet. Ha sétáltak (görögül *peripateó*), akkor is körülvették, s mindenkinek rászegződött a szeme. Együtt voltak, tanultak, követték a tanítójukat.

Raffaello Santi: Platón és Arisztotelész

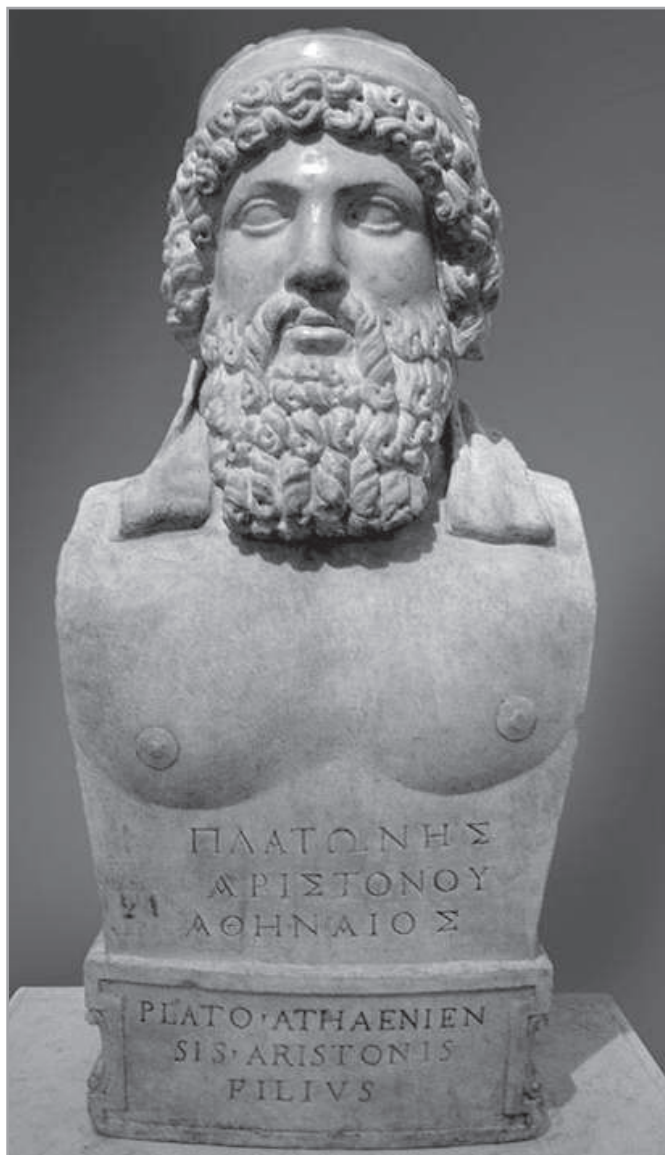
Napjainkban igen kevés tanító mondhatja el, hogy egyetlen diákja is csüng a szavain, azt az irányt követi, amit ő. Szívvel, lélekkel egyetért vele. Az előadóterem kialakítása ugyan érzékelteti, hogy figyelni kellene, de a figyelmet igazán lekötni éppoly kevesen bírják, mint a tantárgyra koncentráltan hallgatni. Mondhatjuk, hogy kevesen tisztelik meg az oktatót a figyelmükkel. Bár ahogy az oktatók általában beszélik édes anyanyelvünket... A tanteremben sok minden zajlik, csak a

feszült figyelem és a belső együttműködés készsége marad el. Az előadó röstelli a figyelemfelkeltő intelmeket ismételtetni. Csorbul a tekintély, a figyelem megoszlik, utóbb meg is szűnik. Némelyik diák a tanácsolt eljárást vagy magyarázatot úgy fogadja, hogy éppen az ellenkezőjét tartja meg. Ha egyszer fölvetődik a probléma a mindennapi életben, az előítéletes antagonizmus a helyes megoldást teljesen kizárja. A csetlő-botló beszédű előadóink messze vannak az ókori rétoroktól, akik egykori közvetlenségük mellett fenséges szónoklatokat tartottak.

Amikor az ókori liget képét Athénből rávetítjük gyülekezeteinkre, új formák, színek, gondolatok támadnak, és ezek között egyszer csak rátalálunk a mindennel ellentétes teóriákat kovácsoló csapataira. Valójában soha nem vagyunk együtt. Fizikailag esetleg, de szellemileg nagy a megosztottság. Egy komoly mondat, röviden és tárgyilagosan, azonnal annyi felé osztja meg a testületet, ahányan éppen együtt vannak. A hozzászólások szanaszét kalandoznak. Ezerféle a látás („a vízió”). Ráadásul mindenki meg van győződve, hogy az övé a legjobb és az egyetlen igaz. Súlyos terhe van a sokféleségnek. A XVIII. században Európában százezrek rótták meg a pápát a vélt csalhatatlanságért. Ma pedig százezerszám élnek „csalhatatlan pápák” körülöttünk, míg a „káplánok” sora ritkul. A sokféleség immár annyi, hogy az elnevezésben rejlő fogalomnak vagy denominációnak nincs létjogosultsága. Miért használjuk mégis? Látva, hogy a gyülekezet fokozatosan veszti szellemi vonzó erejét. A végehoszsa nélküli útkeresés eltávolodást, szét-esést hoz. Nincs zsinórmérték vagy szabály, legfeljebb annyit tudunk, hogy volt valaha ilyen is. (De nem sírjuk vissza a múltat!) Nincs példaadó tekintély, referencia. Ha valakit elismerne a testvériség, nagyon gyenge hangú, és harsogva el is nyomják az ellenvélemények. A jó szándék helyébe gyanú lobban föl. A mindent elfedező, remélő és tűrő szeretet (1Kor 13,7) változik. Fejben tartják a sérelmeket, de soha nem találnak szavakat a köszönetre. Nagy általánosításokkal lökik félre az embereket. Mindenki találnak hibát, csak éppen önmagunkban nem.¹ Ó, az önteltség mennyi bajt okoz!

A társadalom régen elismerte, hogy bármilyen tehetséges valaki, nem polihisztor. Nem vagyunk univerzális képességűek, legfeljebb csak egy mikrobarázdát húzunk a misszió történelmében. Az ember korlátozott, és ez alól az önmagukat igen nagynak tartók sem kivételek, a „szupersztárok” sem. Az apró melldőngetők sem kivételesek. A belső értékeknek nincs piaci ár (hűség, becsületesség). A fejlődés egyoldalú, kizárólag technikai. Az értékek fejre álltak. Az etika szörszálhaso-

gatás. Aki a Biblia követelményére hivatkozik, valaki rögtön talál egy látszólag ellentmondó idézetet. Az építő dialógus helyébe kíméletlen ellentmondások feszülnek. A kényszeres beszélő igazolja magát, és szinte lélegzetvétel nélkül beszél. A frusztrált hadonászik és egyre hangosabban kiabál. A közeljövőben csődöt, összeomlást prognosztizálnak.

Platón (eredeti nevén Arisztoklész).
Kr. e. 427/428 táján született Athénban

Az athéni csendes ligettől nem túl messze lehetett az Areopágosz, ahol Pál apostol állt fel, s ha nem is hívták, azért körülfozták, meghallgatták, egy kis időre meg is tisztelték a figyelmükkel. Nem az ő világból jött. Egyetlen Isten tiszteletét ajánlotta a politeistáknak. Tanítani akart az ismeretlen Istenről, akitől származik minden, és a költőiket idézte. Érzékeny pontra célzott, amikor a tudatlanságot említette. Athén bölcsei jól informált emberek. Sok mindenhez értettek, életről, halálról hallottak, de feltámadásról soha. Előbb gúny, végül egy tapintatos, bár soha be nem váltott ígéret: „Majd meghallgatunk még!” (ApCsel 17,32) Ezzel lerázták a nyakukról.

Aki valaha, csak egyszer is összeverődött idegenekhez szólhatott Jézus Krisztusról, az tudja, hogy ez az ókori ese-

mény mennyire hasonlít napjaink fórumaihoz, kerekasztal-beszélgetéseikhez, a demokratikus konszenzushoz. Ütköznek a vélemények, az érdekek a parlamentben, és egy falusi kis gyülekezetben.² Mennyi üres fecsegés fársztó élménye van mögöttünk! Utóbb a döntés, nagy fogadkozásokkal. Végül a megvalósulás, amiről szó sem volt.

Raffaello: Pál prédikál az Areopágoszon

Nézzünk csak egy kissé oldalra, mert valaki gúnyosan nagyot kacag. Mintha csak színművet látna, élvezi a zűrzavart, a megosztottságot, a cirkuszt, a vége-hossza nélküli vitákat. Környezetében suttogva hevíti a tüzet, mint régi kovácsműhelyben a fűjtató. *Madách Imre* ezt adja a szájába: „Küzdést kívánok, diszharmoniót...” Vajon ki ő, aki a zűrzavart ennyire szereti? *Madách Lucifernek* nevezi. A teológiánk antikrisztusnak, a gyülekezeteink és a népünk egyszerűen sátánnak. Annyi biztos, hogy aki rá hallgat, az nagyon ráfizet. Bárhol van, bármilyen nevet használ, bárkinek hiszi önmagát, magatartása sem emberek elleni küzdelem, sem felvilágosítás. Tudatos szembehelyezkedés az alázatos, csendes és szerény Jézus Krisztussal.

Jegyzetek

¹ Hogy a dolgot mai nyelven mondjam – bár a kifejezés egyáltalán nem szakrális – „tudja a frankót”. (Talán az igazat vagy a legjobbat tudja. – Lehet, bár nem biztos. – Mindenesetre a leghangosabban mondja.)

² Pedig más lenne, ha ketten egyetértének a földön mind abban, amit kérnek (Mt 18,19)!

Az ő kezében